

технологій для створення інформаційної продукції, а з іншого – сукупність послуг та продуктів, що надаються користувачам, і потребує постійного оновлення з урахуванням мінливих зовнішніх та внутрішніх факторів і останніх новацій в ІТ-сфері.

Список використаних джерел

1. Кащена Н.Б. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною активністю підприємств торгівлі: теорія, методологія, практика: монографія. Харків : Видавництво Іванченка І.С., 2021. 389 с.
2. Лігоненко Л., Хріпко А., Доманський А. Зміст та механізм формування стратегії діджиталізації в бізнес-організаціях. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Економічні науки. 2018. № 22 (62). С. 21–24.
3. Кащена Н.Б. Цифрові інновації як драйвер модернізації системи інформаційного сервісу бізнес-адміністрування. Облік, аналіз, аудит, оподаткування та фінансовий моніторинг в умовах глобалізаційних змін: збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 08 грудня 2022 року. К.: КНЕУ, 2022. С. 273-275.

*Корінько Микола Данилович,
доктор економічних наук, професор,
фізична особа – підприємець*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ШКОДИ ТА ЗБИТКІВ, ЗАВДАНИХ УКРАЇНІ ВНАСЛІДОК ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Відкритий воєнний напад російської федерації, за підтримки Республіки Білорусь, на Україну, розпочатий о 4 ранку 24 лютого 2022 року, призвів до того, що певна частина держави з першого дня нападу знаходиться під фактичним контролем окупаційних військ російської федерації (далі по тексту федерація). Обрана тактика військових дій федерації на території України спрямована на знищення інфраструктури, а також підприємств і організацій, які не належать до військового комплексу, чим наноситься втрати майна, недотримання доходів від діяльності зазначених підприємств і організацій (*шкода та збитки*) та економіці держави.

За результатами дослідження документів та матеріалів, які розміщуються в інформаційних джерелах, визначено такий поділ суб'єктів господарювання, яким нанесено шкоду та збитки, в залежності від місця їхнього знаходження:

- на окупованій федерацією території України (публікується у Наказах Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України);
- на деокупованій території України;

- на території України, яку федерація здійснила обстріл різними видами військової техніки.

Питання відшкодування федерацією нанесеної Україні шкоди та збитків розглядається на міжнародному рівні за рахунок арештованих активів федерації, та за участі міжнародних судів в частині майбутніх відшкодувань.

До завдань фахівців, які визначають розмір шкоди та збитків, відноситься забезпечення достовірного обґрунтування і документального підтвердження здійснених розрахунків, зокрема, з використанням: документів бухгалтерського обліку, фінансової і податкової звітності, документів, які підтверджують право власності на майно, документів, що підтверджують факти повного або часткового знищення майна, неможливості здійснення господарської діяльності у повному обсязі.

Важливу роль у підтвердженні даних фінансової звітності, які використовуються для розрахунків вартості втраченого або пошкодженого майна суб'єктів господарювання відіграють аудиторські висновки щодо їх достовірності за 2020 та 2021 роки.

У якості нормативного забезпечення єдиного підходу до здійснення вищезгаданих розрахунків шкоди та збитків, Кабінет Міністрів України затвердив Постановою від 20 березня 2022 року за № 336 «Порядок визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації» [1] (далі по тексту Порядок). Ним встановлено процедуру визначення шкоди та збитків, завданих Україні, починаючи з 19 лютого 2014 року.

Зазначеним Порядком, зокрема, визначено напрями визначення шкоди і збитків, зокрема:

- економічні втрати підприємств;
- втрати установ та організацій, у тому числі внаслідок повного знищення або пошкодження їх майна.

Стосовно використання методичного забезпечення визначення шкоди і збитків, встановлено:

«...- відповідальні за визначення шкоди та збитків центральні та місцеві органи виконавчої влади зобов'язані керуватися Загальними засадами оцінки збитків, завданих майну та майновим правам внаслідок збройної агресії Російської Федерації;

- *судові експерти під час визначення шкоди та збитків можуть застосовуватися методики проведення судових експертиз, які внесені до Реєстру методик проведення судових експертиз, методичні рекомендації тощо. ...» [1].*

Міністерство економіки України та Фонд державного майна України затвердили «Методику визначення шкоди та обсягу збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації, а також упущеної вигоди від неможливості чи перешикод у провадженні господарської діяльності» [2] (далі по тексту Методика).

Розмір упущеної вигоди розраховують для власника фактично втраченого або пошкодженого майна, що визнається як наслідок недоотримання доходу (*упущеної вигоди*).

Визначення розміру упущеної вигоди здійснюється за такими етапами:

- проведення аналізу активів підприємства та результатів його діяльності за період до початку військових дій;
- визначення терміну, за який можливе відновлення втрачених/пошкоджених активів для діяльності підприємства (*строк компаундування*);
- обчислення обсягу грошових потоків (*річного та місячного*);
- визначення та обґрунтування складових ставки компаундування;
- розрахунок майбутньої вартості грошових потоків на кінець строку компаундування;

Строк компаундування, у межах якого розраховується упущена вигода, не повинний перевищувати суму таких термінів (*строків*):

- з дати, що відповідає даті знищення, втрати або пошкодження активів, до дати закінчення трьох місяців після припинення або скасування воєнного стану;
- необхідний для підготовки місця розташування активу до відновлення;
- необхідний для відновлення активу до стану, у якому він перебував на дату знищення, втрати або пошкодження активів, визначений згідно нормативних актів.

У процесі розрахунку розміру упущеної вигоди використовують прибуток до оподаткування. Дані для розрахунку неотриманого прибутку (упущеної вигоди) використовують зі звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) за 2020 та 2021 роки. Визначають грошові потоки сформовані при використанні кожного окремо взятого активу за увесь строк компаундування.

Ставка компаундування відображає вартість грошей у часі та премію за ризик країни і визначається як норма прибутку. [2]

Судові експерти та оцінювачі вже мають власні напрацювання як стосовно оцінки втраченого/пошкодженого майна, так і в частині здійснення розрахунків втрачених доходів від неможливості його використання у повному обсязі.

Висновки:

Наведені основні напрями для визначення шкоди і збитків підприємств і організацій, а також Методика їх визначення надають можливість здійснювати вищенаведені розрахунки.

Доцільно, відповідно до зазначеного у Порядку, використовувати у процесі здійснення розрахунків власні напрацювання судових експертів.

В умовах сьогодення на загальнодержавному рівні потребує вирішення питання практичної реалізації напрацювань з отримання реальних коштів для

відновлення діяльності підприємств і організацій за рахунок арештованого майна агресора, відповідно до здійснених розрахунків.

Список використаних джерел:

1. Порядок визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 326 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 22 липня 2022 р. № 951). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2022-%D0%BF#Text>.
2. Методика визначення шкоди та обсягу збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації, а також упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності, затверджено Наказом Міністерства економіки України та Фонду державного майна України 18 жовтня 2022 року № 3904/1223, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 02 грудня 2022 року за № 1522/38858. (Набрання чинності відбулося 16.12.2022 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1522-22#Text>.

*Лубенченко Ольга Едуардівна,
доктор економічних наук, професор кафедри
обліку, аудиту та оподаткування;
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

Порядок проведення перевірок з контролю якості аудиторських послуг та інших перевірок, затверджений Наказом Міністерства Фінансів України 17 травня 2023 року № 253 [1]. Методи і способи планування та організації перевірок з контролю якості аудиторських послуг та інших перевірок, у тому числі урахування ризик-орієнтованого підходу при складанні щорічних планів-графіків проведення перевірок, проведення процедур перевірки, критерії оцінювання, критерії суттєвості порушень, порядок оформлення матеріалів та звітування визначаються рекомендаціями щодо проведення перевірок з контролю якості аудиторських послуг та інших перевірок. Рекомендації щодо проведення перевірок з контролю якості аудиторських послуг на сайті Державної установи «Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю» (надалі – ОСНАД) представлені у попередній редакції 2021 року, тобто оновлені матеріали ще не викладені для аудиторського загалу [2].

Перед початком перевірки системи управління якістю суб'єкта аудиторської діяльності (надалі – САД) такий САД має заповнити інформаційну анкету, форму якої затверджує Рада нагляду за аудиторською